

We mogen hem, zegt (10)(2e) gerust een roepende in de woestijn noemen. Of een klokkenluider. Een drammer desnoods. 'Maar ik ga net zo lang door totdat ik reacties krijg en er maatregelen worden getroffen', kondigt hij aan. De gepensioneerde veiligheidsexpert en chemisch technoloog uit Woerden trekt sinds zo'n vijf jaar in een eenzame kruistocht ten strijde om politiek en wetenschap te overtuigen van de volgens hem onderschatte en onbegrepen risico's van koolmonoxide. Tijdens zijn werkzame leven – dat zich merendeels voltrok in exotische buitengewesten in Ruanda, Ruanda, Senegal, Tanzania, Oeganda, Zimbabwe en vijftien andere ontwikkelingslanden – werd hij veelvuldig geconfronteerd met de plotselinge dood van arbeiders die overduidelijk slachtoffer van het CO-gif waren. De incidenten met dramatische afloop maakten indruk, maar pas later zou hij daar lering en conclusies uit trekken. Terug in Nederland viel in 2015 alles op zijn plaats toen de Onderzoeksraad voor de Veiligheid in een alarmerend rapport met de deur in huis viel: 'Tot nu toe wordt aangenomen dat jaarlijks ten minste vijf à tien dodelijke slachtoffers vallen door blootstelling aan een verhoogde concentratie koolmonoxide en enkele honderden gewonden. Naar inschatting van de Raad is de omvang van het probleem met koolmonoxide drie tot vijf keer zo groot. De symptomen van koolmonoxidevergiftiging worden echter vaak niet herkend zodat een juiste diagnose uitblijft.'

Kortom, het probleem was groter dan de experts aannamen. (10)(2e) vond het een prima rapport, zij het hier sprake was van een understatement. Naar zijn mening was het probleem niet zo zeer groter maar véél groter dan tot dan toe werd onderkend. 'Ik miste aspecten over de gevaren van een langdurig in een lage concentratie ingeademde koolmonoxide', zegt hij. De Gezondheidsraad pikte zijn signaal leuk op en adviseerde vorig jaar minister Kajsha Ollongren van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties om 'extra maatregelen' te treffen ten einde de burger beter tegen de gevaren van sluipende vergiftiging te beschermen. 'De heersende opvatting onder artsen en andere deskundigen is dat koolmonoxide ervoor zorgt dat het bloed minder zuurstof kan transporteren, waardoor organen zuurstofgebrek krijgen', schreef de raad. 'Maar de giftige werking van koolmonoxide blijkt complexer in elkaar te zitten.'

Duidelijke taal, zou je zeggen, maar daar werd volgens (10)(2e) vervolgens niets mee gedaan. De Tweede Kamer nam het rapport voor kennisgeving aan en ging over tot de orde van de dag. In het tijdperk waarin een knusse potkachel de huiskamers nog aangenaam op temperatuur bracht, was de bevolking alert op 'kolendamp', zoals koolmonoxidevergiftiging toen nog heette. Menigeen sloot om die reden een kanariepietje op in een kooi: als het beestje met z'n pootjes omhoog lag, betekende dit dat er iets niet in orde was met de afvoer van het giftige gas dat bij de verbranding van steenkool vrijkomt. 'Die alertheid is helemaal verdwenen nadat we overschakelden op aardgas', stelt Van Slooten vast. 'Hoewel ook aardgas gevaarlijk kan zijn. Jaarlijks sterven mensen vanwege een defecte cv-ketel die teveel koolmonoxide vrij laat. Lage concentraties werken als een zenuwgif die het lichaam binnendringen via de longen en schade aanrichten aan het zenuwstelsel en de hersenen. Je kunt er rare symptomen van krijgen, depressie, angstaanvallen tot en met zelfmoordneigingen.'

In februari dit jaar tamboereerde (10)(2e) op zijn inmiddels bekende trom in de kolommen van het gezaghebbende vakblad *Medisch Contact*. 'Daar kwam een aantal bemoedigende reacties op, onder andere van een specialist die zelf jarenlang slachtoffer was van koolmonoxide. Hij beschreef hoe hij en zijn verzin slachtoffer werden van een lekkende cv-ketel die niet goed was aangesloten op de schoorsteen. Ze werden jarenlang in het medisch circuit van het kastje naar de muur gestuurd. Niemand beseftte dat er sprake was van koolmonoxide. Zijn vrouw en hij werden er op een zeker moment zelfs van verdacht dat ze aan het syndroom van Münchhausen-by-proxy leden, een psychiatrische aandoening waarbij ouders hun kinderen bewust ziek maken om zelf aandacht te

krijgen. Voordat je het weet heb je de kinderbescherming en de politie aan de deur, terwijl je alleen maar een lekkende cv-ketel hebt. En dat was nota bene het verhaal van een medisch specialist. Hij schreef me dat hij het met me eens was dat er op dit gebied veel meer voorlichting moet komen.' Gelukkig is daar *Argus*, de tweewekelijkse kwaliteitskrant waar kruisridder Van Slooten zich in de afgelopen jaren bij herhaling manifesteerde om het sluipende gevaar onder de aandacht te brengen. Het meest sprekende voorbeeld dunkt hem zwemmer (10)(2e) (10)(2e) (10)(2e), die in 2018 zijn marathon langs elf Friese steden moest staken omdat hij werd geplaagd door duizelingen en zich allerm minst lekker voelde. Artsen constateerden dat zijn zoutgehalte niet op peil was, maar zou het kunnen dat hier sprake was van koolmonoxidevergiftiging? Dat was zo klaar als een klontje, concludeerde de expert uit Woerden. 'Op de eerste dag zag ik al dat hij werd omringd door allerlei bootjes met buitenboordmotoren zonder katalysator en met erg giftige uitlaatgassen. Op dag twee heb ik de organisatie gewaarschuwd: jullie zijn gevaarlijk bezig. Op dag drie klauterde hij aan wal met duidelijke symptomen van koolmonoxidevergiftiging. Hij had drie artsen in zijn team, maar die herkenden geen van allen de symptomen. In het ziekenhuis van Leeuwarden werden de vergiftigingsverschijnselen evenmin onderkend: hallucineren, bewustzijnsverlies, extreme slaperigheid, slechte coördinatie, verlaagd bewustzijn, niet reageren op signalen. Ik heb geprobeerd contact te krijgen met een van de artsen van (10)(2e) de man doceerde aan de universiteit van (10)(2e). Al na twee mails liet hij weten: ik heb geen tijd voor u, dag meneer (10)(2e). Tja, dan houdt het op.'

Volgens het Longfonds wordt één op de zeven Nederlandse woningen door het koolmonoxidespook bedreigd als gevolg van ondeugdelijke gasverbrandingsinstallaties, cv-installaties, open haard of houtkachel. 'Dat betekent dat de politie er bij een melding van huiselijk geweld rekening mee moet houden dat het agressieve gedrag mede werd veroorzaakt door het inademen van koolmonoxide', vervolgt Van Slooten. 'Een dramatisch geval was (10)(2e) die drie jaar geleden drie mensen in (10)(2e) en (10)(2e) doodstak. Hij slikte antidepressiva en woonde boven de keuken van een groot restaurant, wat voor iemand in zijn situatie vanwege de dampen die opstegen een gevaarlijke omgeving was. Binnen twee weken was die man knettergek. Als ik vervolgens aan de politie laat weten dat het wellicht goed is om ook daar eens naar te kijken, krijg ik geen antwoord.' Neem Varsity, de grootste studentenroeiwedstrijd van Nederland. In 2019 sprongen zo'n veertig studenten tijdens de laatste race traditiegetrouw in het Amsterdam Rijkkanaal. 'Omgeven door bootjes van de reddingsbrigade met hun uitlaatgassen', voegt Van Slooten daar betekenisvol aan toe. 'Die jongens werden ziek, met griepachtige verschijnselen die me direct deden denken aan koolmonoxidevergiftiging: hoofdpijn, slaperigheid, wegvallen van eetlust – het bekende arsenaal. Ik heb dit gemeld aan GGD Utrecht. Geen reactie.'

Hij blijft op deuren rammelen, in de hoop dat er ooit een open gaat.

Op het gevarenlijstje van de RIVM wordt koolmonoxide ('de meest voorkomende vergiftiging van Nederland', volgens Van Slooten) zelfs niet genoemd, terwijl de websites van de Britse National Health Care Service en de Amerikaanse Centers for Disease Control and Prevention daar vele pagina's aan wijden. 'Heel verontrustend', vindt de expert. 'Dat betekent dat medische opleidingen in ons land er geen aandacht aan besteden en artsen er niet aan denken als ze met de symptomen worden geconfronteerd. Dat concludeerde de Onderzoeksraad al in 2015: artsen moeten beter woorden voorgelicht over koolmonoxide - maar intussen zijn we vijf jaar later geen stap verder. Ik ben ervan overtuigd dat minstens een kwart van de patiënten met een psychisch defect gebukt gaat onder chronische koolmonoxidevergiftiging. Ik heb talloze psychiaters en psychologen een mailtje gestuurd: heeft u hier wel eens aan gedacht? Er komt gewoon geen antwoord.'

Jawel, hij heeft zijn stokpaardje meer dan eens bereden in bijzijn van experts tijdens bijvoorbeeld een studium generale van de Universiteit Utrecht of lezingen van psychiaters. De bijval is gering, hij kreeg de handen niet echt op elkaar. 'Er werd gewoon niet gereageerd. Het gekke is dat we kunnen leren van een historisch voorbeeld. In de negentiende eeuw werden huizen en kantoren verlicht met lichtgas, waar veel koolmonoxide in zat. Het gevolg was dat er een epidemie uitbrak, hysterie en zenuwzwakte, veroorzaakt door koolmonoxide. Niemand legde dat verband, maar de verschijnselen verdwenen plotseling nadat de gloeilamp was uitgevonden en lichtgas werd afgeschaft. Momenteel gebeurt er net zo iets. Honderdduizenden mensen zijn ziek omdat hun woningen met een koolmonoxideprobleem hebben te kampen, maar de symptomen worden niet herkend.'

Nog zo iets: (10)(2e) (10)(2e) vermoedt dat een oorzakelijk verband tussen koolmonoxide en het Covid-19 virus, maar zijn pogingen om dit onder de aandacht van instanties te brengen leidden niet tot het gewenste resultaat. 'Terwijl het evident is. Toen ik de eerste alarmerende berichten uit China las, rook ik de koolmonoxide op een afstand. Het was winter, dan wordt er flink gestookt in Wuhan, de meerderheid van de patiënten was man. Ik heb al op 20 maart bij het RIVM gemeld dat volgens mij koolmonoxide een rol speelde bij de besmetting, maar daar kwam geen reactie op. Vervolgens kwamen de eerste berichten uit Nederlandse ziekenhuizen: de patiënten hebben koorts, zijn goed aanspreekbaar, maar hebben het wel benauwd. Ze krijgen zuurstof toegediend, maar binnen een paar uur gaat het helemaal mis. Dat zijn typisch de symptomen die je kunt linken aan koolmonoxidevergiftiging, maar die patiënten moet je zeker geen zuurstof toedienen. Dat staat ook in het advies dat de Gezondheidsraad vorig jaar uitbracht. Daar heb ik aan gerefereerd in de tweede waarschuwing die ik op 31 maart aan het RIVM stuurde. Die dagen later kwam ik op een wetenschappelijke Amerikaanse site een artikel tegen van de toxicoloog Albert Donner die mijn aannames in feite bevestigde.'

(10)(2e) alarmeerde politiek Den Haag ('we zullen het meenemen in het overleg, zeggen ze – en daarna hoor je vervolgens niets meer'), hij waarschuwde de ambtelijke top rond minister Hugo de Jonge, schreef zich de vingers blauw aan emails aan het RIVM. Het enige dat hij hier op terughoorde, was het geluid van de stilte. Het zou al schelen, zegt hij, als patiënten op het spreekuur van hun huisarts vervoegen standaard aan een ademtest worden onderworpen om te controleren of koolmonoxide mogelijk de mboosdoener is. Kleine moeite om deze verplichting ook aan ziekenhuizen op te leggen, lijkt hem. Naast de bloeddrukmeter ligt bij elke arts een ademtester op het dressoir. Waarom niet? Maar zijn zorgverzekeraar antwoordde desgevraagd: 'Nee, dat kan niet. We houden ons aan de landelijke richtlijnen en die laten dit niet toe.'